

DYLEMATY STRATEGICZNE XXI WIEKU

Księga Jubileuszowa
dedykowana Profesorowi
Michałowi Chorośnickiemu
z okazji czterdziestolecia
pracy naukowej

Pod redakcją
naukową

Roberta Kłosowicza
Bogdana Szlachty
Janusza Józefa Węca

Dylematy strategiczne XXI wieku

Dylematy strategiczne XXI wieku

Księga Jubileuszowa dedykowana
Profesorowi Michałowi Chorośnickiemu
z okazji czterdziestolecia pracy naukowej

*Pod redakcją naukową
Roberta Kłosowicza
Bogdana Szlachty
Janusza Józefa Węca*

Kraków 2013

Copyright by Wydział Studiów Międzynarodowych i Politycznych
Uniwersytetu Jagiellońskiego and individual authors, 2013

Recenzent: prof. dr hab. Andrzej Zięba

Opracowanie redakcyjne: Dagmara Małysza, Justyna Wójcik

Korekta: Mateusz Kijewski

Projekt okładki: Igor Stanisławski

Skład i łamanie: Małgorzata Manterys-Rachwał

Publikacja dofinansowana
przez
Wydział Studiów Międzynarodowych i Politycznych Uniwersytetu Jagiellońskiego

ISBN 978-83-7638-375-0

KSIĘGARNIA AKADEMICKA
ul. św. Anny 6, 31-008 Kraków
tel./faks: 012 431-27-43, 012 421-13-87
e-mail: akademicka@akademicka.pl

Księgarnia internetowa:
www.akademicka.pl

Spis treści

Tabula Gratulatoria	VII
Słowo o Jubilacie.....	IX
Promotorstwo zakończonych prac doktorskich	XIII
Dorobek naukowy – najważniejsze prace	XV

CZĘŚĆ PIERWSZA. HISTORIA – PAŃSTWO – PRAWO

Marek Bankowicz, <i>Instytucja prezydenta a siły zbrojne i bezpieczeństwo narodowe: wybrane przypadki</i>	1
Włodzimierz Bernacki, <i>Prawo i państwo w myśli politycznej Karola Libelta</i>	9
Agnieszka Czubik, <i>Przesłanka „znaczącego uszczerbku” – nowy warunek dopuszczalności skargi indywidualnej w systemie ochrony praw człowieka Rady Europy</i>	23
Paweł Czubik, <i>Nowe strefy wolnego handlu USA – od prostej wymiany handlowej do celów „wyższych”</i>	37
Antoni Dudek, <i>Główne czynniki dynamizujące rozkład systemu realnego socjalizmu w Polsce lat 80. XX wieku</i>	49
Dominika Dziwisz, <i>„Tallinn Manual” – próba interpretacji prawa międzynarodowego dla cyberprzestrzeni</i>	65
Barbara Krauz-Mozer, <i>W poszukiwaniu „ducha” naszych czasów</i>	75
Kazimierz Lankosz, <i>Rozstrzyganie sporów w ramach WTO w świetle współczesnego prawa międzynarodowego – wybrane zagadnienia</i>	85
Jacek M. Majchrowski, <i>Kilka uwag o Sejmie Ustawodawczym</i>	111
Andrzej Mania, <i>Wywiad i politycy. Rywalizacja i współdziałanie w procesie formowania polityki bezpieczeństwa w USA</i>	119
Grzegorz Mazur, <i>Dwóch kurierów ZWZ do Lwowa – sprawa Stanisława i Józefa Żymierskich</i>	135
Sylwia Rasson, <i>The Human Right to Health Versus Intellectual Property Rights in the Context of Developing Countries</i>	143
Arkady Rzegocki, <i>Soft power – niedoceniana siła</i>	155
Barbara Stoczewska, <i>Ruchy narodowe w Europie Środkowo-Wschodniej – główne elementy charakterystyki</i>	161
Bogdan Szlachta, <i>Publicystyka propapieska w trakcie sporu o inwestyturę. Uwagi o pracy Manegolda z Lautenbach</i>	171

CZĘŚĆ DRUGA. POLITYKA MIĘDZYNARODOWA

Bogusława Bednarczyk, <i>Europejska strategia antydyskryminacyjna w XXI wieku – regres czy postęp?</i>	187
Ewa Bojenko-Izdebska, <i>„Zintegrowane bezpieczeństwo” w strategii bezpieczeństwa RFN</i>	199
Ewa Bujwid-Kurek, <i>Spór graniczny w relacjach słoweńsko-chorwackich na przykładzie Zatoki Pirańskiej</i>	209
Marek Czajkowski, <i>Obrona przeciwrakietowa Izraela</i>	221
Ryszard M. Czarny, <i>Wzrost międzynarodowego zainteresowania Daleką Północą</i>	237
Erhard Cziomer, <i>Dylematy niemieckiej strategii przewyciężenia kryzysu strefy euro Unii Europejskiej w XXI wieku</i>	249
Aleksander Głogowski, <i>Chiny – Pakistan – Afganistan. Nowe mocarstwo wobec starych wyzwań</i>	263
Artur Gruszczak, <i>Centrum Analizy Wywiadowczej Unii Europejskiej i jego rola w strategii bezpieczeństwa UE</i>	273
Edward Halizak, <i>Region Azji i Pacyfiku – logika geoeconomii i geopolityki</i>	285
Robert Kłosowicz, <i>Upadek państwowości jako jedna z głównych przyczyn zagrożenia dla pokoju w Afryce Subsaharyjskiej po zakończeniu zimnej wojny</i>	299
Iwona Krzyżanowska, <i>Ograniczenia w prognozowaniu stosunków międzynarodowych i ich znaczenie dla planowania strategicznego</i>	315
Rafał Kwieciński, <i>Smok wynurza się z Zachodniego Oceanu. Chińska strategia „sznura pereł”</i>	329
Marcin Lasoń, <i>Priorytety polskiej polityki zagranicznej 2012-2016 – strategiczną wizją na drugą dekadę XXI wieku?</i>	341
Agnieszka Nitszke, <i>Polityka azylowa Unii Europejskiej. Między idealizmem a realizmem</i>	353
Małgorzata Pearson, <i>Polityka zagraniczna Unii Europejskiej w obszarze praw człowieka w zmieniającym się świecie</i>	367
Mieczysław Stolarczyk, <i>Dylematy strategiczne polityki wschodniej Polski na początku drugiej dekady XXI wieku</i>	381
Ewa Szczepankiewicz-Rudzka, <i>Dlaczego arabska wiosna nie zawitała do Algierii? Ograniczenia i perspektywy transformacji społeczno-politycznej</i>	405
Marcin Tarnawski, <i>Dylematy rosyjskiej polityki bezpieczeństwa</i>	417
Janusz Józef Węc, <i>Debata w Niemczech na temat drugiej reformy ustrojowej Unii Europejskiej (2011-2012). Ewolucja programowa niemieckich partii politycznych w polityce europejskiej</i>	431
Justyna Zajac, <i>Region MENA w polityce bezpieczeństwa Unii Europejskiej</i>	453
Lubomir W. Zyblikiewicz, <i>Klub Rzymski – po 45 latach</i>	465
Noty o Autorach	477

TABULA GRATULATORIA

Piotr Bajor
Piotr Borowiec
Krystyna Chojnicka
Anna Citkowska-Kimla
Zbigniew Czubiński
Krystyna Daniel
Agnieszka Dębska
Andrzej Dudek
Magdalena Geodecka
Irena Głuszyńska
Marcin Grabowski
Łukasz Jakubiak
Małgorzata Jasińska
Agnieszka Kastory
Piotr Kimla
Małgorzata Kiwior-Filo
Beata Kosowska-Gąstoł
Grzegorz Kowalski
Wiesław Kozub-Ciembroniewicz
Renata Król-Mazur
Małgorzata Kułakowska
Roman Kuźniar
Michał Matyasik

Maciej Miżejewski
Tomasz Młynarski
Ewa Myślak
Agnieszka Nowakowska-Swół
Dorota Pietrzyk-Reeves
Agnieszka Podoba
Marta Polaczek-Bigaj
Błażej Sajduk
Dominik Sieklucki
Agnieszka Sikora
Jacek Sokołowski
Irena Stawowy-Kawka
Krzysztof Szczerski
Paweł Ścigaj
Monika Ślufińska
Damien Thiriet
Adrian Tyszkiewicz
Magdalena Ullman-Kulik
Tomasz Wieciech
Rafał Wordliczek
Rafał Woźnica
Andrzej Zięba
Agnieszka Zyza

SŁOWO O JUBILACIE

Badania nad bezpieczeństwem stanowią bardzo ważne pole analiz podejmowanych w ramach nauki o stosunkach międzynarodowych. Poznanie i zrozumienie tych procesów ma służyć w przyszłości zapobieganiu konfliktom oraz rozwiązywaniu już istniejących. Profesor Michał Chorośnicki większość swej działalności naukowej poświęcił właśnie zagadnieniom bezpieczeństwa w stosunkach międzynarodowych, a Jego aktywność badawcza w tym zakresie była szczególnie widoczna w obszarach dotyczących terroryzmu międzynarodowego, NATO, Afryki Subsaharyjskiej i sił zbrojnych Stanów Zjednoczonych Ameryki.

Profesor Chorośnicki urodził się 26 lipca 1948 r. w Krakowie; w swoim rodzinnym mieście ukończył II Liceum Ogólnokształcące im. Jana III Sobieskiego, po czym w roku 1966 rozpoczął studia prawnicze na Wydziale Prawa Uniwersytetu Jagiellońskiego. Za swoich mistrzów i mentorów Jubilat uważa Profesorów: Kazimierza Opałka, Mariana Zgórniaka, Erharda Cziomera i Mariana Iwanejkę. Bezpośrednio po ukończeniu studiów prawniczych w 1970 r. rozpoczął studia doktoranckie z zakresu nauk o polityce w nowo utworzonym Instytucie Nauk Politycznych Uniwersytetu Jagiellońskiego, wiążąc się najpierw z Katedrą Prawa Międzynarodowego Publicznego, a następnie z ówczesnym Zakładem Stosunków Międzynarodowych. Pod kierunkiem Profesora Iwanejki przygotował rozprawę doktorską *Polityka niezaangażowania w latach 1960-1975 (Rola i działalność państw Afryki)*. Termin planowanej na początek 1977 r. obrony został przełożony z powodu choroby i przedwczesnej śmierci promotora. Nowym opiekunem naukowym i promotorem został Profesor Zgórniak, zaś praca doktorska po niewielkich zmianach została obroniona w marcu 1979 r. w Instytucie Nauk Politycznych UJ.

W maju 1994 r. Rada Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Jagiellońskiego, na podstawie monografii zatytułowanej *Polityka Stanów Zjednoczonych Ameryki wobec państw Afryki na południe od Sahary w latach siedemdziesiątych* oraz całego dotychczasowego dorobku naukowego, podjęła uchwałę o nadaniu Jubilatowi stopnia doktora habilitowanego nauk humanistycznych w zakresie nauk o polityce. We wrześniu tego samego roku uchwała ta została zatwierdzona przez ówczesną Centralną Komisję Kwalifikacyjną ds. Stopni i Tytułów Naukowych. W 2002 r. Jubilat, już jako profesor Uniwersytetu Jagiellońskiego, objął kierownic-

two nowo utworzonej Katedry Strategii Stosunków Międzynarodowych w Instytucie Nauk Politycznych i Stosunków Międzynarodowych, która w 2007 r. została przekształcona w Katedrę Strategii i Teorii Stosunków Międzynarodowych. Dwa lata później, w styczniu 2009 r., na podstawie monografii zatytułowanej *NAFTA – dekada przemian* oraz całego dorobku naukowego, Jubilat uzyskał tytuł profesora nauk humanistycznych w zakresie nauk o polityce.

Jak już wspomniano, głównym przedmiotem zainteresowań badawczych Profesora Michała Chorośnickiego od początku Jego poszukiwań naukowych są zagadnienia bezpieczeństwa w stosunkach międzynarodowych. Już pod koniec lat 70. XX wieku, jako jeden z pierwszych w Polsce, podjął badania nad stosunkami międzynarodowymi w Afryce, a zwłaszcza nad polityką niezaangażowania państw tego kontynentu. Podczas pobytu na stypendium w USA w latach 1982-1985 Jubilat był członkiem zespołu Profesora Williama Folza z Concilium of Area Studies Uniwersytetu Yale, który w 1985 r. opublikował fundamentalną pracę o zbrojeniach w Afryce (*Arms and Africa*, Yale University Press, 1985). Z oczywistych powodów fakt współpracy z tym zespołem nie został wówczas ujawniony, a Jego nazwisko nie figuruje na liście współautorów. W 1985 r. Profesor Chorośnicki przygotował monografię o polityce amerykańskiej wobec Afryki po II wojnie światowej (Program Badawczy 11.IV III B), ale z racji trudności wydawniczych w końcu dekady lat 80. wyniki prac zespołu przez Niego kierowanego nie zostały opublikowane. Już na początku lat 90. Profesor Chorośnicki zwracał uwagę na niepokojące tendencje postępującego kryzysu państwowości w Afryce, który był konsekwencją utraty wsparcia politycznego, finansowego i militarnego przez autorytarne reżimy państw Afryki Subsaharyjskiej ze strony rywalizujących bloków politycznych w realiach zimnej wojny i spowodował wybuch konfliktów zbrojnych na dużą skalę. Zainteresowania polityką USA wobec Afryki Subsaharyjskiej oraz rozwojem zdarzeń w tym regionie znalazły odzwierciedlenie we wspomnianej pracy habilitacyjnej zatytułowanej *Polityka Stanów Zjednoczonych Ameryki wobec państw Afryki na południe od Sahary w latach siedemdziesiątych*.

Profesor Chorośnicki jest także niepodważalnym autorytetem i jednym z najlepszych w Polsce znawców polityki bezpieczeństwa Stanów Zjednoczonych Ameryki. Zainteresowania Jubilata problematyką amerykańską nie ograniczają się tylko do tego tematu, dotyczą również zagadnień ekonomicznych, w szczególności procesu integracji gospodarczej Stanów Zjednoczonych Ameryki, Kanady i Meksyku w ramach Północnoamerykańskiej Strefy Wolnego Handlu. Ich pokłosiem było opublikowanie w 2007 r. wspomnianej już „monografii profesorskiej” pt. *NAFTA – dekada przemian*.

Szanowny Jubilat jest również jednym z pionierów polskich badań nad zjawiskiem terroryzmu i uznanym autorytetem w tej dziedzinie. Od połowy lat 80., na marginesie głównego nurtu zainteresowań naukowych, prowadził na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Jagiellońskiego wykład „Polityczne i prawne aspekty terroryzmu międzynarodowego”. Z czasem uznany został za eksperta od spraw terroryzmu, a choć nie przyjmuje zwykle tego „tytułu”, to przecież warto

odnotować, że Jubilat nie tylko opublikował w 2002 r. książkę *Terroryzm. Analizy i fakty*, lecz także pracuje nad kolejną monografią dotyczącą tej problematyki, noszącą roboczy tytuł *Terroryzm – refleksje sceptyczne*.

Wiedza ekspercka Profesora Michała Chorośnickiego o problematyce amerykańskiej i zagadnieniach międzynarodowego terroryzmu jest szeroko wykorzystywana przez media, w których komentuje wydarzenia bieżące lub udziela się w dyskusjach ekspertów. Sprawność w występowaniu przed kamerą i mikrofonem oraz umiejętność zwięzłego formułowania myśli uzyskał jako komentator wydarzeń międzynarodowych w Radiu Kraków, z którym współpracował w latach 1993-1998. Współpracę z mediami i działalność popularyzatorską prowadzi zresztą aktywnie do chwili obecnej.

Warto wspomnieć, że Jubilat jest także autorem kilku opracowań, które nigdy nie ukazały się drukiem z powodu zastrzeżeń cenzury. Taki los spotkał duży i solidnie opracowany artykuł zatytułowany *XXX rocznica Planu Marshalla przeznaczony dla „Spraw Międzynarodowych”*, a uznany wówczas za „nie na czasie”. Z kolei artykuł o rewolucji w Etiopii, który ukazał się w „Zeszytach Naukowych Uniwersytetu Jagiellońskiego”, został przez cenzurę mocno okrojony.

Jubilat jest badaczem cenionym i rozpoznawalnym także poza polskim środowiskiem naukowym. Od dawna utrzymuje rozliczne kontakty naukowe z zagranicznymi ośrodkami badawczymi, w szczególności w Wielkiej Brytanii i USA. Niezwykle wartościowy był Jego pierwszy pobyt naukowy w prestiżowym Królewskim Instytucie Spraw Międzynarodowych w Londynie w lecie 1980 r. Doświadczenia zdobyte w czasie kolejnych wyjazdów do USA w latach 1982-1985 i 1989-1999 ukierunkowały zainteresowania badawcze Profesora Chorośnickiego na problematykę amerykańską, w tym głównie politykę wojskową i ekonomiczną, a także pozwoliły Mu włączyć się w działalność prestiżowych organizacji naukowych (np. Instytutu Studiów Strategicznych w Londynie). Wczesne lata 90. to okres współpracy naukowej z uczelniami i instytucjami amerykańskimi: nawiązana w 1992 r. współpraca z Columbus School of Law Catholic University of America w Waszyngtonie zaowocowała pobytami na tej uczelni w charakterze profesora wizytującego w latach 1993, 1995, 1997 i 1999. Niezależnie zatem od prac badawczych prowadzonych w bibliotekach i instytucjach amerykańskich pobyty Jubilata – biorącego udział w międzynarodowych konferencjach w Europie i USA co najmniej dwa razy w roku – były niezwykle wartościowe także od strony dydaktycznej. Doświadczenia te zdobywał też Jubilat w Yale, w Southern Connecticut State University i Albertus Magnus College. Warto wreszcie odnotować, że dzięki zaangażowaniu Profesora Chorośnickiego jako administratora i wykładowcy oraz we współpracy z Columbus School of Law Catholic University of America w Waszyngtonie, wciąż jest realizowany przy Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Jagiellońskiego Program Letni Prawa CUA i UJ.

Profesor Chorośnicki ma również ogromne doświadczenie dydaktyczne wyniesione z pracy na Uniwersytecie Jagiellońskim: pod Jego kierunkiem powstało i zostało obronionych szesnaście dysertacji doktorskich, zrecenzował On

dwadzieścia sześć rozpraw doktorskich, a także występował jako recenzent w kilku przewodach habilitacyjnych i postępowaniach o nadanie tytułu profesora. Ponadto od 1994 r. pod kierunkiem Profesora powstało ok. 300 prac magisterskich z zakresu politologii, stosunków międzynarodowych i amerykanistyki.

Zainteresowania pozanaukowe Profesora Michała Chorośnickiego stanowią podróże zagraniczne i długo uprawiane narciarstwo zjazdowe. Ulubioną postacią historyczną Jubilata, wzorem sprawności, talentów dyplomatycznych, ale i cynizmu, jest Klemens von Metternich. Profesor jest również miłośnikiem zwierząt, dużych i małych. Podobno w latach 70. natchnienie pisarskie czerpał od ulubionego kota Teodora, który leżąc w cieple lampy na biurku, wydelał tajemnicze fluidy intelektualne. Jubilat jest także znawcą i miłośnikiem problematyki lotniczej – do Księgi Jubileuszowej dedykowanej Profesorowi Mani napisał artykuł o współczesnych bombowcach amerykańskich, oraz motoryzacji – był dotąd właścicielem osiemnastu samochodów różnych marek, choć największym sentymentem darzy skromną Syrenę 103 kupioną przez rodziców jako samochód rodzinny w połowie lat 60.

Profesor Michał Chorośnicki to nie tylko uznany badacz stosunków międzynarodowych i ekspert z zakresu bezpieczeństwa międzynarodowego i terroryzmu, ale także serdeczny Kolega i Przyjaciel. Jego poczucie humoru, życzliwość, a także gotowość do niesienia pomocy młodszym adeptom nauki oraz studentom są powszechnie znane. To również Człowiek cieszący się poważaniem i ogromną sympatią wykraczającą daleko poza środowisko pracowników i studentów Uniwersytetu Jagiellońskiego – o czym w pewnym stopniu świadczy ta księga, ofiarowywana Mu przez przyjaciół i uczniów.

*Robert Kłosowicz
Bogdan Szlachta
Janusz Józef Węc*

PROMOTORSTWO ZAKOŃCZONYCH PRAC DOKTORSKICH

Instytut Nauk Politycznych i Stosunków Międzynarodowych

Dr Piotr FUDAŁA
Dr Łukasz FYDEREK
Dr Aleksander GŁOGOWSKI
Dr Dagmara GŁUSZEK-SZAFRANIEC
Dr Michał GÓRA
Dr Małgorzata GÓRSKA
Dr Renata KURPIEWSKA-KORBUT
Dr Rafał KWIECIŃSKI
Dr Patrycja LIPOLD
Dr Anna MARSZAŁEK
Dr Marek MICHAŁSKI
Dr Agnieszka MOSUREK-ZAVA
Dr Filip SKAWIŃSKI
Dr Ewa SZCZEPANKIEWICZ
Dr Jerzy WÓJCIK

Wydział Prawa i Administracji

Dr Sylwia RASSON

DOROBEK NAUKOWY – NAJWAŻNIEJSZE PRACE

Rozprawa doktorska

„Polityka niezaangażowania w latach 1960-1975. Rola i działalność państw Afryki”, maszynopis, Kraków 1978.

Monografie i książki

Ruch niezaangażowania w polityce światowej 1961-1992. Lata 1961-1976, Kraków 1993.
Stany Zjednoczone Ameryki wobec państw Afryki na południe od Sahary w latach siedemdziesiątych, Kraków 1993, *Prace Habilitacyjne UJ*, nr 251.
Unia Europejska. Transformacja i integracja w Europie, red. E. Cziomer, Kraków 1999.
Terroryzm – analizy i fakty, Kraków 2002.
Walka z terroryzmem w świetle prawa międzynarodowego, red. K. Lankosz, P. Czubik, Białsko-Biała 2004.
NAFTA – dekada przemian, Kraków 2007.

Rozdziały i artykuły w pracach zbiorowych

Procesy prywatyzacyjne i przekształcenia własnościowe, [w:] *Regulacje handlu i biznesu międzynarodowego*, t. 2: *Międzynarodowe transakcje biznesowe*, red. R. Ludwikowski, Warszawa 1998, s. 395-432.
Didactics of Politics and Political Education in the Emerging Civil Societies, [w:] *Transformation und Integration in Europa*, Hrsg. K. Dicke, K. Schmitt, Berlin 1998, s. 155-171.
Następstwa otwarcia NATO dla Polski, [w:] *Polska o krok od NATO. Międzynarodowe aspekty przystąpienia Polski do Sojuszu Północnoatlantyckiego. Seminarium „Polska wobec reformy wewnętrznej NATO”*, Kraków, 16 lutego 1998, red. E. Cziomer, Kraków 1998, s. 73-95, *Studia i Analizy – Fundacja Międzynarodowe Centrum Rozwoju Demokracji*, z. 4.
Polityczne wyzwania dla Polski, [w:] *Reforma NATO. Seminarium „Polska wobec reformy wewnętrznej NATO”*, red. E. Cziomer, Kraków 1998, s. 63-74, *Zeszyty Fundacji Międzynarodowe Centrum Rozwoju Demokracji*, z. 28.
Zjednoczenie Europy – teoria integracyjna Stanley’a Hoffmanna, [w:] *Stanowisko Unii Europejskiej wobec Polski i jej sąsiadów w przededniu poszerzenia*, red. E. Cziomer, M. Czajkowski, Kraków 2003, s. 55-65.

- Nowe koncepcje użycia siły w prawie międzynarodowym publicznym*, [w:] *Walka z terroryzmem w świetle prawa międzynarodowego*, red. M. Chrośnicki, P. Czubik, K. Lankosz, Bielsko-Biała 2004, s. 29-49.
- Współpraca Polska-USA w kontekście transatlantyckim i europejskim*, [w:] *Międzynarodowe implikacje procesu integracji europejskiej dla Polski i Niemiec*, red. E. Cziomer, M. Czajkowski, Kraków 2004, s. 97-114.
- Terroryzm*, [w:] *Słownik społeczny*, red. B. Szlachta, Kraków 2004, s. 1448-1457.
- Terroryzm nuklearny – zagrożenie czy fikcja?*, [w:] *Niemcy, Europa, Świat. Studia międzynarodowe. Księga pamiątkowa poświęcona Profesorowi Erhardowi Cziomerowi*, red. I. Stawowy-Kawka, Kraków 2007, s. 325-339.
- Bezpieczeństwo energetyczne w dokumentach i deklaracjach międzynarodowych*, [w:] *Polityka międzynarodowa, prawo, zarządzanie*, red. J. Białkiewicz, Kraków 2010, s. 9-33, *Zeszyty Naukowe WSH w Krakowie*.
- Wizy amerykańskie dla Polaków – fakty i mity*, [w:] *Myśl i polityka. Księga pamiątkowa dedykowana Profesorowi Jackowi Marii Majchrowskiemu*, red. B. Szlachta, t. 3, Kraków 2011, s. 199-205.
- Amerykańskie bombowce wlatują w XXI wiek*, [w:] *Amerykomania. Księga jubileuszowa ofiarowana Profesorowi Andrzejowi Mani*, red. W. Bernacki, A. Walaszek, t. 2, Kraków 2012, s. 149-167.
- Rozwój infrastruktury transportowej i komunikacyjnej*, [w:] *Wpływ integracji europejskiej na przemiany kulturowe i rozwój społeczno-gospodarczy euroregionu „Śląsk Cieszyński”*, red. J.J. Węc, Kraków 2012, s. 247-265.

Artykuły w czasopismach naukowych

- Dylematy handlu międzynarodowego*, „Polityka Międzynarodowa, Prawo, Zarządzanie. Zeszyty Naukowe WSH w Krakowie” 2002, s. 7-23.
- Walka z korupcją – teoria i praktyka*, „Polityka Międzynarodowa, Prawo, Zarządzanie. Zeszyty Naukowe WSH w Krakowie” 2002, s. 43-61.
- Zwalczanie przestępczości zorganizowanej a bezpieczeństwo w Unii Europejskiej*, „Polityka Międzynarodowa, Prawo, Zarządzanie. Zeszyty Naukowe WSH w Krakowie” 2006, s. 21-35.
- Unia Europejska – USA: rywalizacja czy konflikty ekonomiczne*, „Polityka Międzynarodowa, Prawo, Zarządzanie. Zeszyty Naukowe WSH w Krakowie” 2007-2008, s. 29-58.
- Rewolucja w Etiopii – zamierzenia i rzeczywistość*, „Zeszyty Naukowe UJ. Prace z Nauk Politycznych” 1976, nr 9, s. 27-42.
- Dylematy energetyki jądrowej w Unii Europejskiej*, „Politeja” 2012, nr 19, s. 281-291.
- Węzłowe problemy krajów rozwijających się*, Kraków 1981, s. 25-46, *Polityka, Ideologia, Stosunki Międzynarodowe*.
- Budżet wojskowy USA na rok 1981-1982 – mity i rzeczywistość*, praca zbiorowa, Towarzystwo Wiedzy Powszechnej, Zarząd Krakowski, Kraków 1982, s. 61-79, *Polityka, Ideologia, Stosunki Międzynarodowe*.
- Logika zbrojeń*, „Biuletyn Fakty”, wyd. Jura Press, Kraków 1982.
- Zjawisko terroryzmu w środkach masowego przekazu Stanów Zjednoczonych*, „Zeszyty Naukowe UJ. Prace z Nauk Politycznych” 1989, nr 35, s. 39-63.

- US RDJTF – Połączone Siły Specjalne Szybkiego Rozwinięcia Stanów Zjednoczonych – powstanie i koncepcje użycia, „Zeszyty Naukowe UJ. Prace z Nauk Politycznych” 1993, nr 49, s. 53-73.
- The Baltic Sea Region and NATO*, artykuł dla Relazioni Internazionali (Włochy) zamówiony przez Fundację Międzynarodowe Centrum Rozwoju Demokracji w Krakowie, 1999, s. 185-209.

Ważniejsze recenzje wydawnicze

- Rett R. Ludwikowski, *Constitution-Making in the Region of Former Soviet Dominance*, Durham 1996.
- Hayssam Obeidat, *Stosunki Polski z Egiptem i Irakiem w latach 1955-1989*, Toruń 2001.
- Lubomir Zyblikiewicz, *Ameryka*, Warszawa 2001.
- Organizacje międzynarodowe partii politycznych*, red. A. Zięba, Kraków 2004.
- Changes of International and European Law as Result of Combating International Terrorism. Materials of the 11th Polish-German Seminar on Contemporary Problems of International Law*, Kraków, Poland, 20-23 May 2006, red. K. Lankosz, M. Marcinko, Kraków 2006.
- Problemy polityki zagranicznej Polski i stosunków międzynarodowych na początku XXI wieku. Wybrane aspekty*, red. M. Stolarczyk, Katowice 2007.
- Beata Molo, *Polityka bezpieczeństwa energetycznego Niemiec w XXI wieku*, Kraków 2013.
- Psychologia terroryzmu*, praca zbiorowa, Uniwersytet Rzeszowski, Rzeszów 2011.
- Łukasz Jureńczyk, *Wojna z Talibami i Al-Kaidą. Afganistan między fundamentalizacją a demokratyzacją*, Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, Bydgoszcz 2011.
- Izabela Oleksiewicz, *Polityka antyterrorystyczna Unii Europejskiej*, Uniwersytet Rzeszowski, Rzeszów 2012.
- Christopher Coker, *NATO, the Warsaw Pact and Africa*, recenzja w: „The Polish Review” vol. 34, 1989, no. 3, s. 268-269.
- Encyklopedia historii Stanów Zjednoczonych Ameryki*, red. A. Bartnicki [et al.], Warszawa 1992, recenzja w: „The Polish Review” vol. 39, 1994, no. 1, s. 100-105.
- Zbigniew Brzeziński, *The Grand Failure. The Birth and Death of Communism in the Twentieth Century*, recenzja w: „The Polish Review” vol. 37, 1992, no. 2, s. 241-244.
- Andrew A. Michta, *Red Eagle – The Army in Polish Politics 1944-1988*, recenzja w: „The Polish Review” vol. 38, 1993, no. 2, s. 232-235.

Redakcja naukowa

- Wpływ tarczy antyrakietowej na pozycję międzynarodową Polski. Konsekwencje umieszczenia elementów systemu obrony przeciwrakietowej Stanów Zjednoczonych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej*, współredaktor: A. Gruszczak, Kraków 2008.
- Nowe strategie na nowy wiek. Granice i możliwości integracji regionalnych i globalnych*, współredaktorzy: A. Czubik, A. Głogowski, I. Krzyżanowska-Skowronek, A. Nitszke, E. Szczepankiewicz-Rudzka, M. Tarnawski, Kraków 2013.

Referaty w materiałach konferencji naukowych

- „The Knowledge Gap and Political Development”, Groningen, Holandia, IX 1994.
„Legal Changes in Central-Eastern Europe after 1989”, Würzburg, Niemcy, IX 1995.
„NATO in U.S. Military Policy”, Waszyngton, USA, VI 1996.
„Didactics of Politics and Political Education in the Emerging Civil Societies”, Jena, Niemcy, XII 1997.
„Russia, Poland and Germany: Military Issues and Strategies”, Salzburg, Austria, IX 1998.
„Nationalism and Ethnic Conflict in Eastern Europe”, St. Louis, USA, XI 1999.
„NATO and European Security: Looking East and South”, Strasbourg, Francja, V 2000.
„Propaganda and the Balkan's Problem”, Bergamo, Włochy, IX 2001.
„The Rise and Fall of Second-Tier Arms Produce”, konferencja: The Future of Arms Industry, Banská Bystrica, Słowacja, IX 2002.
„Zjednoczenie Europy – teoria integracyjna Stanley'a Hoffmanna”, Kraków, III 2003.
„Evolution of the Security Agenda”, Bingen, Niemcy, V 2003.
„Central-East Europe and the Threat of Terrorism”, Waszyngton, USA, XI 2003.
„Israel Fence – Legal and Political Problems”, Louvain, Belgia, VI 2004.
„Counter-Terrorism and its Limits”, Uppsala, Szwecja, V 2005.
„Russia, Ukraine, Poland, Germany. A New Quadrangle of Conflicts?”, Bremen, Niemcy, IX 2006.
„Transformation the European Armies”, Filadelfia, USA, XI 2008.
„Polish-Ukrainian Military Relations”, Lwów, Ukraina, VI 2009.
„Polish Military Presence in Afganistan”, Innsbruck, Austria, IX 2011.
„Terrorism and its Limits”, Genewa, Szwajcaria, IX 2012.
„Problemy pokojowego współistnienia w polityce państw niezaangażowanych”, Kraków 1976.
Przewodniczący panelu: „War in the Carpathians – Ethnic Cleansing, International Council for Central and East European Studies”, VI World Congress, Tampere, Finlandia, VII-VIII 2000.
Udział w panelu: „U.S. Nuclear Primacy”, Bellagio, Włochy, IV-V 2007.
Przewodniczący panelu: „Asia Arms Race?”, Konwencja AAASS, Los Angeles, USA, XI 2010.

Opracowania nieopublikowane, ważniejsze ekspertyzy, itp.

- „Założenia polityki amerykańskiej wobec państw Afryki”, monografia zrealizowana w ramach Centralnego Programu Badań Podstawowych „Doktryny i programy współistnienia państw”, koordynowanego przez UMCS w Lublinie (koordynator z ramienia UJ: prof. dr hab. E. Cziomer), CPBP 11.IV.III.B, zrealizowana i oddana do UMCS w Lublinie w 1986.
„Regionalna współpraca państw na przykładzie ewolucji polityki państw niezaangażowanych”, artykuł przygotowany w ramach Centralnego Programu Badań Podstawowych „Doktryny i programy współistnienia państw”, koordynowanego przez UMCS w Lublinie (koordynator z ramienia UJ: prof. dr hab. E. Cziomer), CPBP 11.IV.III.B, zrealizowany i oddany do UMCS w Lublinie IX 1989.
„XXX rocznica Planu Marshalla”, artykuł dla „Spraw Międzynarodowych” przygotowany na zlecenie PISM Oddział w Warszawie, 1977; zakaz publikacji decyzją GUKPPiW nr NP-388/1977.

- „Polityka Stanów Zjednoczonych Ameryki wobec państw Afryki na południe od Sahary w latach osiemdziesiątych”, ekspertyza wykonana na zlecenie PISM Oddział w Krakowie, 1985.
- „Zbrojenia w Afryce – fakty i tendencje”, ekspertyza wykonana na zlecenie PISM Oddział w Krakowie, 1987.
- „New Phase in Polish Foreign Policy – Eastern Connections, Western Options”, artykuł przygotowany dla „Political Science Review” wydawanego przez Southern Connecticut State University w New Haven, USA.
- „Międzynarodowe stosunki ekonomiczne”, skrypt dla studentów nauk politycznych, współautor pracy zbiorowej, Kraków 1994.

www.akademicka.pl

